

Jesaja 9 vers 5 bekeken vanuit verschillende standpunten

Dit vers wordt vaak aangedragen door gelovigen als bewijstekst dat Jesjoea gelijk is aan JHWH.

In dit artikel zullen we zien dat er meer over te zeggen is.

Ik citeer eerst Peter van 't Riet, Auteur van boeken, brochures en artikelen over het joodse karakter van de Bijbel en de betekenis van het jodendom voor het christendom:

Jesaja 9:5 is een theologisch beladen tekst. Dat zie je al aan de hoofdletters in veel vertalingen: Kind, Zoon, Wonderbare Raadsman, Sterke God, etc. Boven de perikoop in de NBG-1951-vertaling staat als toevoeging van de vertalers: "De geboorte van de Messias" (ook weer met een hoofdletter M). Voor traditionele christenen is het allemaal heel duidelijk: hier gaat het over Jezus Christus/Messias. Maar waarom lezen joden dat er dan niet in?

In de eerste plaats kun je al die hoofdletters schrappen, want het Hebreeuws heeft geen hoofd- en kleine letters. Dat leest al veel minder theologisch beladen.

Verder merk ik op dat "een kind is ons geboren" betrekking heeft op een gebeurtenis die - als Jesaja dit schrijft - al heeft plaatsgevonden.

Lees deze tekst verder eens in de Nieuwe Vertaling van het NBG uit 2004. Je zult tot je verrassing in plaats van "Sterke God" hier "Goddelijke held" aantreffen. In het Hebreeuws staat er eel gibor, een uitdrukking die verschillende interpretaties toelaat: "God is een held", "Held van God", "Goddelijke held", etc.

Een interpretatie waarin de geboren zoon ook zelf als God wordt gezien, is dus niet noodzakelijk uit de tekst af te leiden. Zij is zelfs in strijd met een aantal belangrijke grondgedachten van de Bijbel zoals dat God niet geschapen en niet geboren is.

Het is bovendien belangrijk in het oog te houden dat profeten geen toekomstvoorspellers waren, maar vooral met de gebeurtenissen in hun eigen tijd bezig zijn geweest. De manier waarop zij dat doen, wordt door latere generaties ervaren als nog altijd belangrijk voor de eigen tijd. Bij het nadenken over actuele problemen zullen evangelisten en rabbijnen dus altijd aansluiting zoeken bij de oude teksten van de profeten. Dat heeft niets te maken met "vooruit kijken door de profeten om te voorspellen", maar alles met "omkijken door latere generaties om te leren".

Verder merk ik op dat het Hebreeuws-joodse denken functioneel is en niet essentialistisch is.

Zelfs als het geboren kind in de vertaling "sterke God" wordt genoemd, hoef je dat niet uit te leggen als een wezenstoestand van het kind, te weten dat hij identiek met God zou zijn. In het Hebreeuws-joodse denken betekent het daarentegen dat hij een functie vervult om het werk van God te helpen uitvoeren. De rij aanduidingen van het kind eindigt niet voor niets met "vredevorst", dat wil zeggen iemand die sjaloom (vrede en welzijn) brengt.

Dit bevestigt de stellingname die ik regelmatig uitspreek dat ik begrijp dat Jesjoea en de Vader niet één in wezen (essentie) zijn, maar één in streven (functie), net zoals een echtpaar van man & vrouw niet één in wezen zijn maar hopelijk wel één in streven.

Een goede vertaling van het vers is dus: "Want een kind is ons geboren, een zoon is ons gegeven. De heerschappij rust op zijn schouders. En men roept zijn naam: wonderbare, raadsman, held van god, altijd vader, vredevoorst."

Concreet gaat het over een nazaat van David (zie het volgende vers 6), zeer waarschijnlijk koning Hizkia (regerend in Jeruzalem van 715-687 vCJ).

Ook waarschijnlijk is het dat de tekst niet over zijn geboorte gaat, maar over zijn troonsbestijging. Die werd in Israël immers voorgesteld als de geboorte van een zoon van God (zie Psalm 2:7, een psalm die gezongen werd bij de troonsbestijging van een nieuwe koning). Het was Hizkia die, door intelligent te

opereren, Jeruzalem uit de handen van de Assyrische horden zou weten te houden en zo de sjaloom voor de stad wist te bewaren.

De evangelisten hebben Jezus ervaren als ook iemand die de sjaloom van zijn volk nastreefde en kunnen hem dus omschrijven met het model van Hizkia in Jesaja 9:5. Maar dat sluit niet uit dat ook anderen een dergelijke rol kunnen vervullen.

Er is nog een andere manier om Jesaja 9:5 mogelijk te verklaren. Ik citeer nu een artikel wat ik ontvangen heb van Wim Verdouw, voormalig voorganger van de Immanuël-gemeente te Alblisserdam en vurig unitarist:

Jesaja 9:5 “Want een Kind is ons geboren, een Zoon is ons gegeven, en de heerschappij rust op zijn schouder en men noemt hem Wonderbare Raadsman, Sterke God, Eeuwige Vader, Vredevorst.

6 Groot zal de heerschappij zijn en eindeloos de vrede op de troon van David en over zijn koninkrijk, doordat hij het sticht en grondvest met recht en gerechtigheid, van nu aan tot in eeuwigheid. De ijver van JHWH der heerscharen zal dit doen.”

Het Kind of de Zoon slaat niet op de Sterke God of de Eeuwige Vader. Het kind en de zoon kan gewoon in kleine letters.

In het Hebreeuws staan er acht woorden: **Peleh, Yo'etz, El-Gibor, Avi'Ad, Sar-Shalom.**

Peleh betekent “Wonder” en slaat op God zelf volgens Exodus 15:11 “Wie is als Gij, onder de goden, JHWH, wie is als Gij, heerlijk in heiligheid, vreselijk in roemrijke daden, **wonderbaar** in uw doen?”

Yo'etz betekent “Raad” volgens Psalm 16:7 “Ik prijs JHWH, die mij **raad** heeft gegeven, zelfs bij nacht onderwijzen mij mijn nieren.”

El-Gibor is “Sterke God” volgens Deuteronomium 10:17 “Want JHWH uw God, is de God der goden (Ha'El, Ha'Gadol), en de Here der heren, de grote, **sterke** en vreselijke **God**.”

Avi'Ad betekent “Eeuwige Vader” en slaat ook op JHWH volgens 1 Kronieken 29:10 “Geprezen zijt Gij, JHWH, God van Israel, **onze Vader in eeuwigheid**.”

Sar-Shalom is “Vredevorst” en slaat op de zoon, het kind dat geboren is, een zoon is ons gegeven.

Men “noemt Hem” staat *niet* in het Hebreeuws; Er staat *wél*: “**zal noemen**” [Qal actieve vorm]
De Hebreeuwse tekst moet dus lezen:

Wonderbare Raadsman, Sterke God, Eeuwige Vader noemde zijn naam (één naam, niet: namen):
vredevorst

Dus: **Peleh, Yo'etz, El Gibor, Avi'Ad noemde zijn naam: Sar-Shalom**

Twee deels verschillende verklaringen over Jesaja 9:5 die spreken over het onderscheid tussen de Vader en de Zoon naast de meest voorkomende mening dat Jezus ook God de Zoon is (al spreekt de hele Schrift alleen maar over zoon van God, net anderom.

Ik denk dat we nog meer moeten beseffen dat het woord god, heer en zoon tegenwoordig een heel andere lading heeft als dat men er in Bijbelse tijd aan gaf.. neem dat mee in hoe je de Schrift leest en interpreteert.

Psalm 82:6 Ík heb wel gezegd: U bent goden, u bent allen zonen van de Allerhoogste

Ik bid een ieder die dit leest wijsheid en inzicht toe en verder: *samen onderweg naar de volle waarheid*

Opbouwende reacties altijd welkom.

Charlie Lengkeek, voorganger Tesjoeva-gemeente